

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปฏิรูปการศึกษาเป็นนโยบายสำคัญในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษา ซึ่งรัฐบาลจะทุ่มเทในการเพิ่มงบประมาณเพื่อลงทุนด้านการศึกษาสูงขึ้น โดยหวังให้เกิดผล ต่อการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจน สำหรับประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษาใน ทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552–2561) มุ่งให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพตามมี เป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของ คนไทยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการ มีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการศึกษาและมีกรอบแนวทาง การปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ ยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 หน้า 10)

ดังนั้นรัฐบาลปัจจุบันโดยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้วางแผนปฏิบัติการ หรือ Roadmap การปฏิรูปการศึกษา ปี 2558–2564 โดยมีกรอบการปฏิรูป 6 ด้าน ได้แก่ 1) การปฏิรูปครู 2) การกระจายโอกาสและคุณภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียม 3) การปฏิรูป ระบบการบริหารจัดการ 4) การปรับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคน 5) การปฏิรูปการ เรียนรู้และ 6) การปรับระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อขับเคลื่อนการปฏิรูป การศึกษาให้เห็นผลได้เร็วยิ่งขึ้นสถานศึกษาหรือโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มี ความสำคัญที่สุดที่จะต้องทำหน้าที่สร้างและพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่ดีมีคุณภาพ สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขด้วยการพึ่งตนเอง ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นแหล่งการ เรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนและผลิตกำลังคนให้มีศักยภาพที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ สามารถแข่งขันด้านเศรษฐกิจ การเมืองและเทคโนโลยีกับนานาประเทศได้

อาจกล่าวได้ว่าหากรัฐบาลกำหนดให้มีโรงเรียนคุณภาพเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญจะทำให้เกิดการพัฒนากิจการศึกษามีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและมีความเสมอภาคในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันในมาตรฐาน ยืดหยุ่นและหลากหลายในทางปฏิบัติ ทั้งนี้ อารุง จันทวานิช (2547, หน้า 1-2) ได้เสนอไว้ว่าโรงเรียนคุณภาพเป็นโรงเรียนที่มีสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ มีความพร้อมในด้านทรัพยากรวัสดุเทคโนโลยี งบประมาณและทรัพยากรบุคคล สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดีทั้งในด้านการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานกำหนด และได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนทุกด้าน เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข เป็นโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของชุมชน รวมทั้งเป็นโรงเรียนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการให้ความช่วยเหลือชุมชนและโรงเรียนอื่นในชุมชนได้

นอกจากนี้ผลการวิจัยของ นงลักษณ์ เรือนทอง (2550, หน้า 164) ที่พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารมีอาชีพ 2) การมีวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน 3) มีความคาดหวังต่อนักเรียนสูง 4) เน้นการเรียนการสอน 5) การสอนอย่างมีวัตถุประสงค์ 6) สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 7) การประกันคุณภาพ การตรวจสอบได้และความน่าเชื่อถือ 8) องค์การแห่งการเรียนรู้ ข้อค้นพบดังกล่าวจึงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2551, หน้า 199) ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน มี 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การ ปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ส่วนปัจจัยทางการบริหารที่มีอิทธิพลทางอ้อม มี 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยสมรรถนะขององค์การที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนปัจจัยภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้กับปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียน และปัจจัยบรรยากาศของโรงเรียนที่ส่งผ่านปัจจัยการจัดกระบวนการเรียนรู้ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการที่โรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีปัจจัย องค์ประกอบ รูปแบบในการบริหารจัดการที่จะนำไปสู่การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงได้มีการนำแนวคิดของการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (best practice) มาใช้อย่างหลากหลายโดย สมพร เพชรสงค์ (2548, หน้า 38) ได้เสนอไว้ว่าโรงเรียนจะมีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจะต้องขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์เป้าหมายหลักของโรงเรียนว่า

ต้องการพัฒนาไปในทิศทางใด เน้นด้านใดเป็นหลัก ตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชนและสังคมมากขึ้นเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บรูซซี ศิริมหาสาคร (2547, หน้า 3-6) ที่ว่าเป้าหมายของการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อให้ องค์การและคนในองค์การมีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในหลายกรณี อาทิ การปฏิบัติที่เป็นเลิศกับการจัดการความรู้ การปฏิบัติที่เป็นเลิศกับองค์กรแห่งการ เรียนรู้ การปฏิบัติที่เป็นเลิศกับการฝึกอบรมผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย นอกจากนี้ Rosabeth (2005, หน้า 2-7) กล่าวว่า การนำการปฏิบัติที่เป็นเลิศไปใช้ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ เนื่องจาก 1) บุคลากรมี มาตรฐานในการปฏิบัติงานสูง 2) บุคลากรมีความรู้และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน จนสามารถค้นพบมาตรฐานการปฏิบัติงานระดับสูงได้ด้วยตนเอง 3) พันธกิจขององค์กร สำเร็จได้เพราะการใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ 4) เป็นการเพิ่มทักษะในการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ 5) เป็นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร 6) การมี เครือข่ายสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 7) การทำงานจะดำเนินการเป็นไปอย่างอัตโนมัติ 8) เป็นการทบทวนการปฏิบัติงานที่ผ่านมาของบุคลากรด้วยตนเอง 9) มาตรฐานของการ ปฏิบัติงานสูงขึ้นและเป็นการค้นพบสิ่งที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง 10) ช่วยให้ บุคลากรในองค์กรมีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ดีและสูงขึ้นส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลและ 11) บุคลากรมีแนวคิดสร้างสรรค์และมีการคิดอย่างเป็นระบบใน การเรียนรู้สำหรับการนำไปปฏิบัติงาน

อนึ่งในการดำเนินงานสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศนั้น สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 39) ได้เสนอหลักการบริหาร 8 ชุด ที่มีความเกี่ยวเนื่อง สัมพันธ์กันเป็นลำดับขั้นตอนเพื่อนำมาสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ ได้แก่ 1) การวิเคราะห์บริบท 2) การนำองค์การและเทคโนโลยีทางการบริหาร 3) การวางแผนและการกำหนด ยุทธศาสตร์ 4) การบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล 5) การนำแผนยุทธศาสตร์ สู่การปฏิบัติ 6) การบริหารการเปลี่ยนแปลง 7) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม และ 8) การปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ผู้วิจัยจึงสนใจการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติที่เป็นเลิศของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีแนวคิดโดยมุ่งเน้นการ ส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้ เกิดการพัฒนาวิชาชีพและการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเผยแพร่

ผลงานที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best practice) ซึ่งมีคุณค่าทางวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, คำนำ)

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการพัฒนาประเทศจะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งโรงเรียนเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งมีการกิจหลัก คือ การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรที่ประกอบด้วย คุณภาพผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตลอดจนมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพโดยเกิดจากความร่วมมือ ร่วมใจในการพัฒนาของผู้บริหาร คณะครู บุคลากรผู้ปกครองและชุมชน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนทุกแห่งจะต้องมีวิธีการหรือแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติเป็นเลิศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธการวิจัยแบบผสม (mixed method) ที่ทำให้ได้ทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งข้อค้นพบที่จะได้จากงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่าผู้บริหาร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย

คำถามของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดข้อคำถามของการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศที่ประสบผลสำเร็จ มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ
2. เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมาย
2. โรงเรียนสามารถพัฒนาผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศเพื่อก้าวสู่โรงเรียนคุณภาพระดับประเทศได้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. พื้นที่ที่ศึกษา (Field Study)

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นโรงเรียนที่มีความโดดเด่นด้านการบริหาร และมีความสำเร็จด้านการบริหารสถานศึกษา จึงเลือกโรงเรียนโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า เป็นโรงเรียนประถมศึกษา คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง (ขยายโอกาสทางการศึกษา) โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางและโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นการบริหารตามมาตรฐานและคุณภาพโรงเรียน โดยจะทำการศึกษาถึงปรากฏการณ์การเกิดภาวะผู้นำและวิธีปฏิบัติเป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษา

การวิจัย เรื่อง การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติที่เป็นเลิศ เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน : พหุกรณีศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

2.1 การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ เขตตรวจราชการที่ 12 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 3 โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ

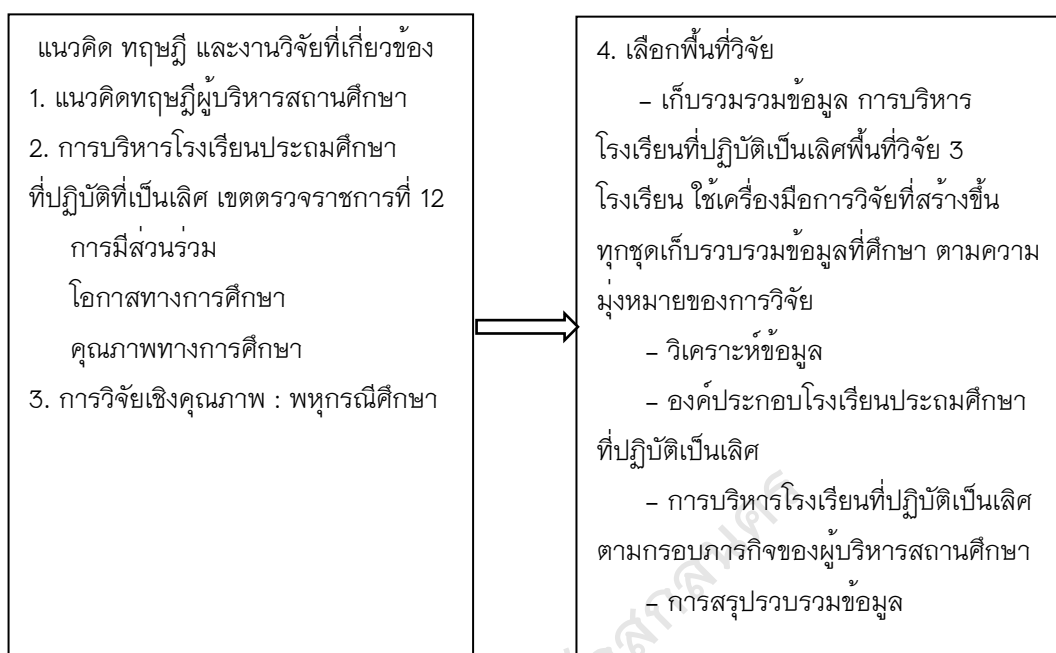
2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ชุดที่ 1 เป็นการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ได้แก่ เกณฑ์การเลือกผู้บริหารโรงเรียน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 1 ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ความสอดคล้องและครอบคลุมการวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 9 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ที่มาจากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ จำนวน 9 คน แต่ต้องไม่ใช่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย

2.3 การเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ชุดที่ 2 ซึ่งได้แก่ บุคคลที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ 3 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร สภาพแวดล้อม ปรากฏการณ์ โดยใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย คือ การศึกษาเอกสาร (document data) การสังเกต (observation data) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2.4 ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบการปฏิบัติที่เป็นเลิศจากการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ชุดที่ 1 คือ ผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และการเก็บข้อมูลในพื้นที่วิจัยที่ได้จากการศึกษาเอกสาร รวบรวมเอกสารเพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 ในการสนทนากลุ่ม สรุปรวบรวมข้อมูล

2.5 การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 2 เพื่อนำเสนอข้อมูลการวิเคราะห์องค์ประกอบจากข้อค้นพบการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจถูกต้องและตรงกันในการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. การบริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติเป็นเลิศ หมายถึง การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนและร่วมกันจัดการศึกษาอย่างหลากหลายในหลายเรื่องหลายกิจกรรม หลายกระบวนการ รวมทั้งร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมชื่นชมผลงาน โดยใช้หลักบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management : SBM) ภายใต้หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ใช้ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) และทฤษฎีปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA (Deming Cycle) เป็นกลไกในการควบคุมคุณภาพ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ยึดผู้เรียนและชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยสอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของหน่วยงานต้นสังกัด ตลอดจนจัด

กระบวนการเรียนรู้ที่อาศัยสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัย แหล่งเรียนรู้ คุรุภูมิปัญญา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้และมีทักษะ ประสบการณ์ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข มีการประเมินผลการดำเนินงานของแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่จัดทำขึ้นอย่างมีขั้นตอน กระบวนการและตัวชี้วัด โดยการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและผู้เกี่ยวข้อง บ่งบอกถึงความสำเร็จของงานอย่างมีคุณภาพตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มีการสร้างเครือข่ายสังคมทั้งภายในและภายนอก ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพแก่ผู้เรียน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ศิษย์เก่า องค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีความเป็นหนึ่งเดียวขององค์กรในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาสู่ความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของทุกคน โดยเน้นหลักการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องโดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย อัตลักษณ์ เอกลักษณ์และแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ มีการนำเอาองค์ความรู้ ประสบการณ์ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าและเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ซึ่งผู้บริหารใช้ในการบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ ให้ความสำคัญในเรื่องของการร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ มีตัวขับเคลื่อนที่เป็นแนวปฏิบัติที่ดี โดยเน้นการบริหารจัดการ กระบวนการ ผลผลิต สู่ความสำเร็จที่มีคุณภาพ

2. โรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษา ปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบบังคับบัญชาครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา บริหารกิจการของสถานศึกษา การวางแผนการปฏิบัติ การควบคุม กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ความสัมพันธ์กับชุมชนและงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เลือกมาจากผู้อำนวยการโรงเรียน มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป เป็นผู้มีความรู้ความสามารถบริหารโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ ด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย

ด้าน ในโรงเรียนเขตตรวจราชการที่ 12 และผู้บริหารการศึกษาตั้งแต่ระดับเขตพื้นที่ การศึกษาขึ้นไปและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการวิจัย

5. ผู้ให้ข้อมูลหลัก หมายถึง กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ซึ่งมี 2 กลุ่ม คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ชุดที่ 1 ที่เลือกจากผู้อำนวยการโรงเรียนในโรงเรียนเขตตรวจราชการที่ 12 เพื่อให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการปฏิบัติเป็นเลิศ กลุ่มที่ 2 คือ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในโรงเรียนที่ศึกษา 3 โรงเรียน

6. พหุกรณีศึกษา หมายถึง วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพแบบหนึ่งที่ทำการศึกษา ข้อมูลตั้งแต่ 2 กรณีขึ้นไป เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลาย (Diversity) ใช้วิธีศึกษาแบบติดตามระยะยาวและเจาะลึก เพื่อศึกษาปรากฏการณ์สังคมจากสภาพแวดล้อมความเป็นจริงที่ผู้วิจัยจะต้องเข้าไปใกล้ชิดกับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การใช้ข้อมูลเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการประชุมระดมสมอง ทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) สำหรับวิธีการวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพ จะเน้นการตีความสร้างข้อสรุปและการวิเคราะห์เนื้อหา เขียนรายงานในลักษณะการบรรยายเชิงวิเคราะห์ เพื่อเสนอผลที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษา